

EURÓPSKA ÚNIA
Európske štrukturálne
a investičné fondy

METODICKÁ POMÔCKA

k aplikácii aspektov „**zeleného
verejného obstarávania**“
v rámci zákaziek
spolufinancovaných zo zdrojov

Operačného programu
Kvalita životného prostredia

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
Riadiaci orgán pre Operačný program Kvalita životného prostredia

verzia 1.0, 18. apríl 2016

Obsah

1. Úvod.....	4
2. Čo je to zelené verejné obstarávanie?	5
3. Ako „zelený“ je zákon o verejnom obstarávaní?.....	5
4. Ako aplikovať GPP vo verejnom obstarávaní?	8
4.1 Plánovanie verejného obstarávania	8
4.2 Príprava verejného obstarávania.....	8
4.3 Realizácia zákazky	8
5. Aplikácia na vyhľadávanie „zelených“ charakteristík	9
5.1 Určenie „zelených“ požiadaviek na predmet zákazky	9
5.1.1 Technické špecifikácie	10
5.2. Environmentálne značky	11
5.3. Podmienky účasti	12
5.4. Kritériá na vyhodnotenie ponúk	12
5.5. Plnenie zákazky – osobitné podmienky plnenia zmluvy.....	13

Zoznam skratiek:

EK	Európska komisia
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
EÚ	Európska únia
GPP	Green public procurement (Zelené verejné obstarávanie)
MP GPP	Metodická pomôcka k aplikácii aspektov „zeleného verejného obstarávania“ v rámci zákaziek spolufinancovaných zo zdrojov Operačného programu Kvalita životného prostredia
OP KŽP	Operačný program Kvalita životného prostredia
RO	Riadiaci orgán
SO	Sprostredkovateľský orgán
SR	Slovenská republika
VO	Verejné obstarávanie
Zákon o VO	Zákon č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

1. Úvod

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky ako riadiaci orgán pre Operačný program Kvalita životného prostredia (ďalej len „RO“) vypracovalo túto Metodickú pomôcku k aplikácii aspektov „zeleného verejného obstarávania“ pri zadávaní zákaziek v rámci projektov spolufinancovaných z Operačného programu Kvalita životného prostredia (ďalej len „MP GPP“) za účelom poskytnúť odbornú podporu v oblasti procesov verejného obstarávania pre prijímateľov nenávratného finančného príspevku¹ ako aj so zámerom čo najefektívnejšie využívať všetky dostupné nástroje na realizáciu projektov v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia (ďalej len „OP KŽP“).

Zameranie a ciele OP KŽP sú blízke podstate a úlohe zeleného verejného obstarávania (ďalej len „GPP“), a preto je vhodné, aby filozofia GPP bola v čo najširšej miere prenesená aj do úrovne verejného obstarávania a samozrejme do samotného plnenia zákazky. V tomto prípade tak môže dochádzať k multiplikačnému efektu, kedy samotný realizovaný projekt podporovaný z OP KŽP sledujúci environmentálne ciele bude implementovaný v rámci zákaziek, ktoré sami zahŕňajú osobitné environmentálne charakteristiky (možno s iným zámerom ako cieľ samotného projektu).

Jednotlivé postupy a návrhy podmienok a kritérií GPP uvedené v tejto metodической príručke vychádzajú z odporúčanej praxe EK a zo skúseností členských štátov EÚ. Z uvedeného vyplýva, že by mali predstavovať osvedčený postup, ktorým sa môže prijímateľ riadiť a vychádzať z neho pri zadávaní svojich zákaziek. Nie je vylúčené ani aplikovanie iných podmienok a kritérií GPP, avšak pri ich využívaní je potrebné venovať zvýšenú pozornosť, aby nedošlo k porušeniu pravidiel a postupov verejného obstarávania.

Zámerom MP GPP je poskytnúť jednoduchý návod na aplikovanie GPP vo verejných obstarávaníach. Napriek tomu, že sa nejedná o záväzný dokument, odporúčame prijímateľom aby sa oboznámili s jeho znením.

V prípade, ak počas realizácie verejného obstarávania dôjde k situáciám, ktoré nie sú zahrnuté v MP GPP, prijímateľ je povinný postupovať podľa platných všeobecne záväzných právnych predpisov SR a iných záväzných dokumentov.

Vypracovanie MP GPP je tiež jedným z opatrení, ku ktorým sa Slovenská republika zaviazala v Partnerskej dohode v rámci všeobecnej ex-ante kondicionality „Verejné obstarávanie“, kritérium č. 1 Opatrenia na účinné uplatňovanie pravidiel Únie o verejnom obstarávaní prostredníctvom primeraných mechanizmov.

TIP:

Pre ďalšie informácie ohľadne aplikovania GPP odporúčame nasledovné zdroje:

- http://ec.europa.eu/environment/gpp/index_en.htm
- <http://www.sazp.sk/public/index/go.php?id=1704>
- <https://www.uvo.gov.sk/eu-a-zahranicie/zelene-verejne-obstaravanie-401.html>
- <https://www.eks.sk/Stranka/ZelenyOpisnyFormular>

UPOZORNENIE:

Aj pri aplikácii aspektov GPP vo verejnom obstarávaní je prijímateľ povinný realizovať verejné obstarávanie tak, aby boli dodržané postupy a princípy verejného obstarávania.

¹ Pre účely tejto metodической príručky sa pod pojmom prijímateľ rozumie aj žiadateľ o poskytnutie nenávratného finančného príspevku.

2. Čo je to zelené verejné obstarávanie?

Zelené verejné obstarávanie je EK vymedzené ako „ako proces, pomocou ktorého sa verejné orgány snažia získať tovary, služby a práce so zníženým environmentálnym vplyvom v celom životnom cykle v porovnaní s tovarmi, službami a prácami s rovnakou primárnou funkciou, ktoré by získali inak.“

GPP je možno charakterizovať aj ako postup, pri ktorom sa zohľadňujú environmentálne aspekty v rámci verejného obstarávania, a to zadávaním environmentálnych charakteristík do súťažných podkladov a iných dokumentov požadovaných pravidlami a postupmi verejného obstarávania.

GPP je dobrovoľný nástroj pre podporu ochrany životného prostredia, čo znamená, že jednotliví verejní obstarávatelia a obstarávatelia si môžu sami zvoliť mieru, do akej budú tento nástroj využívať v praxi. S ohľadom na zameranie OP KŽP odporúčame, aby prijímatelia vždy zvažili pri príprave verejného obstarávania v rámci projektu spolufinancovaného zo zdrojov OP KŽP aj možnosť aplikovania GPP.

Výhody GPP možno sledovať najmä v nasledovných oblastiach:

- ✓ v oblasti životného prostredia (napr. energetická účinnosť, zachovanie prírodných zdrojov, znížovanie emisií CO₂, klimatické zmeny, nehospodárne využívanie primárnych zdrojov, odlesňovanie, znečisťovanie ovzdušia, vôd, pôd, tvorba odpadov a pod.),
- ✓ v ekonomickej oblasti (napr. úspora energií, zníženie prevádzkových nákladov, dlhšie využívanie produktu, atď.),
- ✓ v oblasti sociálnych a zdravotných podmienok (napr. zvyšovanie kvality života, ochrana zdravia),
- ✓ v politickej oblasti (napr. zvýšenie dôvery občanov, podnikov a spoločnosti smerom k verejnej správe),
- ✓ v oblasti presadzovania inovácií a vývoja konkurencieschopných environmentálnych produktov.

Základná koncepcia GPP sa opiera o jasne zadané, overiteľné a odôvodniteľné environmentálne charakteristiky pre výroby, služby a práce, založené na prístupe životného cyklu a vedeckej vedomostnej základni.

3. Ako „zelený“ je zákon o verejnom obstarávaní?

Zákon č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o VO“) vo viacerých svojich ustanoveniach ponúka možnosti aplikovania environmentálnych aspektov v procesoch verejného obstarávania. Prijímateľ ako verejný obstarávateľ tak môže v rámci verejného obstarávania využiť priamo zákonom stanovené kritériá a požiadavky.

Zákon o VO prináša nové pojmy ako je napr. „environmentálna značka“, „náklady životného cyklu“, „environmentálne externality“. Odporúčame prijímateľom, aby sa pred ich aplikovaním oboznámili so všetkými legislatívnymi podmienkami ich použitia.

Uvádzame prehľad ustanovení zákon o VO zameraných na environmentálnu oblasť:

§ 34 ods. 1 písm. h) Technická spôsobilosť alebo odborná spôsobilosť:

(1) Technická spôsobilosť alebo odborná spôsobilosť sa preukazuje podľa druhu, množstva, dôležitosti alebo využitia dodávky tovaru, stavebných prác alebo služieb doloženým jedným alebo niekoľkými z týchto dokladov:

- h) uvedením **opatrení environmentálneho manažérstva**, ktoré uchádzač alebo záujemca použije pri plnení zmluvy alebo koncesnej zmluvy,

§ 36 Systém environmentálneho manažérstva

Ak verejný obstarávateľ alebo obstarávateľ vyžaduje predloženie certifikátu vydaného nezávislou inštitúciou, ktorým sa potvrdzuje splnenie požiadaviek noriem na **systém environmentálneho manažérstva** uchádzačom alebo záujemcom, môže odkázať na schému Európskej únie pre environmentálne manažérstvo a audit alebo iný systém environmentálneho manažérstva podľa osobitného predpisu) alebo iný systém environmentálneho manažérstva založený na príslušných právne záväzných aktoch Európskej únie alebo medzinárodných normách, na ktorý vydal akreditovaný certifikačný orgán certifikát. Verejný obstarávateľ a obstarávateľ uzná ako rovnocenný certifikát systému environmentálneho manažérstva vydaný príslušným orgánom členského štátu.

Ak uchádzač alebo záujemca objektívne nemal možnosť získať príslušný certifikát v určených lehotách, verejný obstarávateľ a obstarávateľ musia prijať aj iné dôkazy o opatreniach v oblasti environmentálneho manažérstva predložené uchádzačom alebo záujemcom, ktorými preukáže, že ním navrhované opatrenia sú rovnocenné opatreniam požadovaným v rámci príslušného systému environmentálneho manažérstva alebo príslušnej normy environmentálneho manažérstva.

§ 42 Súťažné podklady

(2) Verejný obstarávateľ a obstarávateľ vypracujú opis predmetu zákazky

- a) na základe výkonnostných a funkčných požiadaviek, ktoré môžu **zahŕňať environmentálne charakteristiky**; technické požiadavky sa musia určiť tak, aby boli zrejmé všetky podmienky a okolnosti dôležité na vypracovanie ponuky,

(7) Ak ide o obstaranie tovaru, stavebných prác alebo služieb s **osobitnými environmentálnymi, sociálnymi alebo inými charakteristikami**, verejný obstarávateľ a obstarávateľ môžu v opise predmetu zákazky, v kritériách na vyhodnotenie ponúk alebo v zmluvných podmienkach **vyžadovať konkrétnu značku** ako dôkaz, že tovar, stavebné práce alebo služby zodpovedajú týmto osobitným charakteristikám, ak

- a) podmienky na udelenie značky sa vzťahujú len na kritériá, ktoré súvisia s predmetom zákazky a ktoré sú vhodné na opis predmetu zákazky,
- b) podmienky na udelenie značky sú založené na objektívne overiteľných a nediskriminačných kritériách,
- c) značka je výsledkom otvoreného, transparentného procesu, na ktorom sa môžu zúčastniť všetky zainteresované strany vrátane orgánov štátnej správy, spotrebiteľov, sociálnych partnerov, výrobcov, distribútorov a mimovládnych organizácií,
- d) udelenie značky je dostupné všetkým subjektom, ktoré o jej udelenie majú záujem a
- e) podmienky na udelenie značky určila osoba, nad ktorou hospodársky subjekt, ktorý žiada o udelenie značky, nemá rozhodujúci vplyv.

(8) Ak verejný obstarávateľ alebo obstarávateľ nevyžaduje, aby tovar, stavebné práce alebo služby spĺňali všetky podmienky na udelenie značky, uvedie, ktoré z týchto podmienok vyžaduje. Verejný obstarávateľ a obstarávateľ nesmú vyžadovať konkrétnu značku, ak značka spĺňa podmienky podľa odseku 7 písm. b) až e), ale na jej udelenie je potrebné splniť aj ďalšie podmienky, ktoré nesúvisia s predmetom zákazky; v tomto prípade môžu opísať predmet zákazky odkazom na podrobné špecifikácie značky alebo na jej časti, ktoré súvisia s predmetom zákazky a sú vhodné na opis predmetu zákazky.

(9) Ak verejný obstarávateľ alebo obstarávateľ vyžaduje konkrétnu značku, musí prijať aj inú značku, ktorej podmienky na udelenie sú rovnocenné podmienkam na udelenie vyžadovanej značky. Ak uchádzač alebo záujemca objektívne nemal možnosť získať príslušnú značku v určených lehotách, verejný obstarávateľ alebo obstarávateľ musí prijať aj iné dôkazy predložené uchádzačom alebo záujemcom, ako je technická dokumentácia výrobcu, za predpokladu, že preukazujú, že tovar, stavebné práce alebo služby spĺňajú podmienky na udelenie konkrétnej značky alebo konkrétne podmienky, ktoré verejný obstarávateľ alebo obstarávateľ vyžaduje.

(12) Verejný obstarávateľ a obstarávateľ môžu určiť **osobitné podmienky plnenia zmluvy**, ak ich uvedú v oznámení o vyhlásení verejného obstarávania, oznámení použitom ako výzva na súťaž alebo v súťažných podkladoch. Osobitné podmienky plnenia zmluvy môžu zahŕňať ekonomické, sociálne, **environmentálne hľadiská**, hľadiská súvisiace s inováciou alebo zamestnanosťou; ak ide o zákazku v oblasti obrany a bezpečnosti, osobitné podmienky plnenia zmluvy sa môžu týkať aj subdodávateľov, bezpečnosti a ochrany utajovaných skutočností alebo bezpečnosti dodávok.

§ 44 Kritériá na vyhodnotenie ponúk

(4) Najlepší pomer ceny a kvality sa posúdi na základe ceny alebo nákladov a ďalších kritérií, ktoré zahŕňajú kvalitatívne, environmentálne alebo sociálne hľadiská súvisiace s predmetom zákazky a ktorými sú najmä kvalita vrátane technického prínosu, estetické a funkčné vlastnosti, prístupnosť, riešenia vhodné pre všetkých používateľov, sociálne, **environmentálne** a inovačné charakteristické znaky, obchodovanie a jeho podmienky, organizácia, kvalifikácia a skúsenosti zamestnancov určených na plnenie zmluvy alebo koncesnej zmluvy, ak kvalita týchto zamestnancov môže mať významný vplyv na úroveň plnenia, záručný servis, pozáručný servis, technická pomoc, dodacie podmienky, ako je dátum dodania, spôsob dodania, lehota dodania alebo termín ukončenia, ak ide o zákazku v oblasti obrany a bezpečnosti aj bezpečnosť dodávky, interoperabilita a prevádzkové charakteristiky.

(6) Náklady počas **životného cyklu** výrobku, stavby alebo služby môžu zahŕňať niekoľko alebo všetky náklady, ktoré

a) znáša verejný obstarávateľ, obstarávateľ alebo iný používateľ, ako sú náklady

1. súvisiace s nadobudnutím,
2. na používanie, ako je spotreba energie a iných zdrojov,
3. na údržbu,
4. na ukončenie životnosti, ako sú náklady na zber a recykláciu,

b) sa pripisujú **k environmentálnym externalitám** spojené s výrobkom, stavbou alebo službou počas životného cyklu za predpokladu, že peňažnú hodnotu týchto nákladov možno určiť a overiť; náklady môžu zahŕňať náklady na emisie skleníkových plynov, emisie iných znečisťujúcich látok a náklady na zmiernenie klimatických zmien.

(8) Ak verejný obstarávateľ alebo obstarávateľ použije na vyhodnotenie ponúk náklady, ktoré sa pripisujú **k environmentálnym externalitám**, metóda použitá na výpočet týchto nákladov musí spĺňať tieto podmienky:

- a) je založená na objektívne overiteľných a nediskriminačných kritériách; ak nebola určená na opakované alebo neustále uplatňovanie, nesmie neprímerane zvýhodniť alebo znevýhodniť niektoré hospodárske subjekty,
- b) je dostupná všetkým zainteresovaným stranám,
- c) požadované údaje na výpočet nákladov môžu poskytnúť s vynaložením primeraného úsilia hospodárske subjekty konajúce s obvyklou starostlivosťou vrátane hospodárskych subjektov z

tretích štátov, ktoré sú zmluvnou stranou Dohody o vládnom obstarávaní alebo inej medzinárodnej zmluvy, ktorou je Európska únia viazaná.

§ 45

*Ak ide o nadlimitnú zákazku na dodanie motorových vozidiel kategórie M1, M2, M3, N1, N2 a N3, verejný obstarávateľ a obstarávateľ zohľadnia energetické a **environmentálne vplyvy prevádzky motorových vozidiel** počas ich životnosti podľa osobitného predpisu) v opise predmetu zákazky alebo v kritériách na vyhodnotenie ponúk.*

4. Ako aplikovať GPP vo verejnom obstarávaní?

Aplikovanie GPP je potrebné vnímať z viacerých úrovní:

- 1) Plánovanie GPP,
- 2) Príprava GPP,
- 3) Realizácia zákazky.

4.1 Plánovanie GPP

Vo fáze plánovania GPP prijímateľ vykonáva nasledovné činnosti:

- ✓ oboznámenie sa s rozsahom a potenciálnymi prínosmi GPP, ako aj zdrojmi, ktoré sú k dispozícii;
- ✓ posúdenie, ako ekologické požiadavky ovplyvnia postup verejného obstarávania a ako budú uplatňované v súlade s inými právnymi povinnosťami;
- ✓ vytvorenie prehľadu o výrobkoch a službách dostupných na trhu;
- ✓ vytvorenie predstavy hodnotenia nákladov na životný cyklus (ak relevantné).

4.2 Príprava GPP

Vo fáze plánovania GPP prijímateľ vykonáva nasledovné činnosti:

- ✓ definovanie predmetu zákazky a technických špecifikácií v súťažných podkladoch tak, aby boli zohľadnené environmentálne vplyvy počas celého životného cyklu tovaru, služby alebo stavebných prác;
- ✓ aplikovanie podmienok účasti v rámci technickej spôsobilosti v oblasti ochrany životného prostredia alebo opatrenia environmentálneho manažérstva (ak je to vhodné);
- ✓ definovanie transparentných a nediskriminačných kritérií na vyhodnotenie ponúk zameraných na podporu vyšších úrovní environmentálneho profilu, ako je štandardne určené;
- ✓ definovanie podmienok plnenia zmluvy, v ktorých sú zdôraznené environmentálne záväzky dodávateľov, s uvedením príslušných nápravných opatrení a určenia systému na monitorovanie týchto záväzkov.

4.3 Realizácia zákazky

Vo fáze realizácie zákazky prijímateľ vykonáva nasledovné činnosti:

- ✓ monitorovanie plnenia environmentálnych podmienok/charakteristík určených v rámci verejného obstarávania,
- ✓ aplikovanie sankcií za neplnenie týchto environmentálnych podmienok/charakteristík.

Pre samotné definovanie požiadaviek GPP je teda **rozhodujúca fáza prípravy a realizácie** verejného obstarávania.

Pozornosť je preto vhodné zamerať najmä na nasledovné oblasti aplikácie GPP:

- ✓ určenie „zelených“ požiadaviek na predmet zákazky,
- ✓ určenie „zelených“ podmienok účasti,
- ✓ určenie „zelených“ kritérií na vyhodnotenie ponúk,
- ✓ určenie „zelených“ zmluvných požiadaviek na plnenie zákazky.

5. Aplikácia na vyhľadávanie „zelených“ charakteristík

Za účelom podpory využívania aspektov GPP vo verejných obstarávaníach v rámci OP KŽP **RO vypracoval praktickú aplikáciu**, v rámci ktorej je možné si vybrať z 20 oblastí predmetov obstarávania (napr. nábytok, kancelársky papier, počítače, žiarovky atď.), a následne vybrať podoblasť a jeden z nasledovných spôsobov aplikácie:

1. Predmet zákazky (požiadavky na predmet zákazky a technické špecifikácie predmetu zákazky),
2. Kritériá na vyhodnotenie ponúk,
3. Plnenie zákazky (osobitné podmienky plnenia zákazky).

Aplikácia napomáha prijímateľovi určiť konkrétne znenie podmienky, ktorú môže použiť v podmienkach zadávania zákazky a súčasne umožňuje získať informáciu k navrhnutému spôsobu overenia splnenia tejto podmienky zo strany záujemcov, uchádzačov alebo potenciálnych dodávateľov v procese vyhodnocovania ponúk.

Aplikáciu, ktorá je prílohou MP GPP, odporúča RO využívať pri príprave verejného obstarávania vzhľadom na to, že prijímateľ môže získať prehľad o možnostiach aplikácie aspektov GPP v postupe zadávania konkrétneho predmetu zákazky.

5.1 Určenie „zelených“ požiadaviek na predmet zákazky

Pokiaľ prijímateľ uvažuje o využití možnosti GPP, je pri definovaní požiadaviek na predmet zákazky dôležité určiť najmä jeho možné environmentálne vplyvy.

V rámci zákaziek na dodávku tovarov je to najmä:

- ✓ vplyv materiálov použitých na výrobu tovaru a vplyv výrobných procesov na životné prostredie,
- ✓ využitie obnoviteľných surovín pri výrobe tovaru,
- ✓ spotreba energie, vody a tovaru počas výroby alebo používania tovaru,
- ✓ trvanlivosť/životnosť tovaru,
- ✓ možnosti recyklácie/opätovného použitia tovaru po období životnosti,
- ✓ vplyv balenia a dopravy tovaru na životné prostredie.

V rámci zákaziek na poskytnutie služieb je to najmä:

- ✓ technické znalosti a kvalifikácia pracovníkov zodpovedných za plnenie zákazky environmentálne vhodným spôsobom,

- ✓ výrobky/materiály použité pri realizácii služby,
- ✓ riadiace postupy zavedené na minimalizáciu vplyvu služby na životné prostredie,
- ✓ spotrebovaná energia a voda a odpad vzniknutý pri vykonávaní služby.

V rámci zákaziek na uskutočnenie stavebných prác je to okrem vyššie uvedených hľadísk najmä:

- ✓ využívanie obnoviteľných zdrojov energie, energetická hospodárnosť budov, použité stavebné materiály, materiálová efektívnosť, životnosť, tvorba odpadov, hluk, spotreba vody, doprava,
- ✓ v prípade niektorých projektov je potrebné uskutočniť formálne posúdenie vplyvov na životné prostredie a z výsledkov by mali vyplynúť informácie pre dané verejné obstarávanie (najmä pre fázu plánovania a špecifikáciu predmetu zákazky).

Príklady konkrétneho znenia požiadaviek na predmet zákazky (technických špecifikácií) podľa oblastí sú uvedené v prílohe MP GPP.

5.1.1 Technické špecifikácie

Predmet zákazky je potrebné opísať prostredníctvom merateľných technických špecifikácií. Technické špecifikácie majú dve funkcie:

- ✓ opisujú predmet zákazky tak, aby sa potenciálni dodávatelia mohli rozhodnúť, či prejavia záujem o zákazku,
- ✓ merateľným spôsobom stanovujú požiadavky na predmet zákazky a na ich základe je možné objektívne vyhodnotiť ponuky a ich súlad s opisom predmetu zákazky.

Technické špecifikácie sa týkajú charakteristík samotného predmetu zákazky a nie všeobecných schopností a kvalít uchádzača/záujemcu/dodávateľa.

Technické špecifikácie sa môžu určiť:

- a) odkazom na európske, medzinárodné alebo vnútroštátne normy (napr. európska norma, európske technické osvedčenia, spoločné technické špecifikácie, medzinárodné normy a iné technické referenčné systémy ustanovené európskymi normalizačnými orgánmi až po vnútroštátne normy, vnútroštátne technické osvedčenia a vnútroštátne technické špecifikácie);
- b) z hľadiska výkonu alebo funkčnosti (napr. spotrebou, účinnosťou, úrovňou znečistenia, výkonom), pričom je potrebné určiť tieto parametre tak, aby mohli byť ponuky porovnávané spravodlivým a transparentným spôsobom; uchádzača je možné požiadať aby preukázal, ako dosiahne požadovaný výsledok a úroveň kvality špecifikovaných v ponuke; všetky takéto požiadavky je potrebné následne preniesť ako záväzné v rámci výslednej zmluvy;
- c) odkazom na zodpovedajúce špecifikácie, ktoré sú vymedzené v environmentálnych značkách;
- d) špecifikáciou materiálov, výrobných metód a postupov – napr. aby výrobok bol z určitého materiálu, alebo aby obsahoval určitý percentuálny podiel recyklovaného alebo opätovne použitého materiálu, alebo aby žiadny z materiálov alebo chemických látok, ktoré predmet zákazky obsahuje, nebol škodlivý pre životné prostredie alebo zdravie, resp. priamo obmedzením niektorých škodlivých látok.

TIP:Použitie variantných riešení

Variantné riešenia sú prostriedkom na zvýšenie flexibility špecifikácie predmetu zákazky a môžu viesť k návrhu environmentálne vhodnejšieho riešenia. Prístup, v rámci ktorého sa použijú variantné riešenia, znamená, že sa uchádzačom umožní predložiť alternatívne riešenie, ktoré splňa určité minimálne požiadavky, ale nemusí spĺňať celkovú špecifikáciu. Ponuky, pri ktorých sa použili prípadne nepoužili variantné riešenia, sa potom vyhodnocujú podľa rovnakého súboru kritérií na vyhodnotenie ponúk, aby sa mohla určiť ekonomicky najvýhodnejšia ponuka.

Tento prístup môže byť vhodným napríklad vtedy, ak nie je isté, aký bude vplyv nákladov alternatívneho výrobku alebo služby, alebo či zavedenie prísnejších noriem v zákazke na stavebné práce nespôsobí posun termínu dokončenia stavby. Uchádzačom je tiež možné povoliť, aby predložili viac než jednu ponuku – štandardné a variantné riešenie.

Pri aplikovaní variantných riešení je potrebné postupovať podľa príslušných ustanovení zákona o VO – najmä § 47.

5.2. Environmentálne značky

Environmentálne značky možno pri opise predmetu zákazky a jeho technických špecifikácií použiť dvomi rôznymi spôsobmi v súvislosti s technickými špecifikáciami:

- ✓ ako pomôcku pri vypracovávaní technických špecifikácií na účely stanovenia charakteristík obstarávaných výrobkov alebo služieb, alebo
- ✓ na overenie súladu ponuky s týmito požiadavkami na základe uznania značky ako jedného z prostriedkov preukázania súladu s technickými špecifikáciami.

Pravidlá uplatnenia environmentálnych značiek:

- ✓ je možné použiť len tie špecifikácie environmentálnych značiek, ktoré sa týkajú predmetu zákazky; ak environmentálne značky obsahujú kritériá, ktoré sa vzťahujú na všeobecný postup riadenia podniku, ktorý vyrába výrobok alebo poskytuje službu, takéto kritériá sú spravidla neoprávnené ako technické špecifikácie;
- ✓ požiadavky na environmentálnu značku musia byť založené na vedeckých informáciách;
- ✓ požiadavky musia byť prijaté na základe participačného prístupu a musia byť dostupné pre všetky zainteresované strany.

UPOZORNENIE:

Od záujemcu/uchádzača nie je možné vyžadovať, aby vo vzťahu k predmetu zákazky preukázal udelenie určitej environmentálnej značky, avšak musí sa vždy uznať aj iný spôsob preukázania súladu s určenými požiadavkami (napr. technická dokumentácia výrobcu alebo skúšobný protokol certifikačnej inštitúcie).

5.3. Podmienky účasti

Podmienky účasti sú zamerané na oprávnenie záujemcu/uchádzača zúčastniť sa verejného obstarávania a jeho schopnosti dodať tovar, poskytnúť službu alebo realizovať stavebné práce, ktoré sú predmetom zákazky. Pri stanovení podmienok účasti je možné zohľadniť špecifické skúsenosti a kompetencie týkajúce sa environmentálnych aspektov predmetu zákazky.

Návrhy konkrétneho znenia „zelených“ podmienok účasti podľa oblastí predmetu zákazky sú uvedené v prílohe tejto metodologickej pomôcky.

Podľa § 32 ods. 1 písm. g) zákona o VO sa verejného obstarávania môže zúčastniť len ten kto sa „g)nedopustil v predchádzajúcich troch rokoch od vyhlásenia alebo preukázateľného začatia verejného obstarávania závažného porušenia povinností v oblasti ochrany životného prostredia“. Z uvedeného vyplýva, že **uchádzača, ktorý porušil právne predpisy v oblasti životného prostredia, je možné vylúčiť**, ak dané porušenie podľa vnútroštátnych právnych predpisov predstavuje závažné porušenie odborných povinností.

Požiadavkami na preukázanie splnenia podmienok účasti týkajúcich sa technickej a odbornej spôsobilosti pri aplikácii aspektov GPP môžu byť:

- ✓ **predchádzajúce skúsenosti** uchádzača/záujemcu s realizáciou zákaziek (§ 34 ods. 1 písm. a) alebo b) zákona o VO) ktoré spĺňajú požadované environmentálne charakteristiky – v tomto prípade sa vychádza z referencií (vid' napr. register referencií Úradu pre verejné obstarávanie), ktoré by mali preukazovať predchádzajúce skúsenosti so zákazkami, s plnením rovnakých alebo porovnateľných predmetov zákazky; je potrebné presne definovať relevantné údaje a spôsob ich preukazovania;
- ✓ **dostupnosť technikov/pracovníkov s požadovanými znalosťami, skúsenosťami, kvalifikáciou** na zabezpečenie požadovaných environmentálnych požiadaviek pri plnení zákazky, ktoré možno získať rôznymi formami vzdelávania a skúsenosťami (§ 34 ods. 1 písm. g) zákona o VO);
- ✓ **dostupnosť technických zariadení na ochranu životného prostredia** – výskumné a technické zariadenia na zabezpečenie požadovaných environmentálnych požiadaviek pri plnení zmluvy (§ 34 ods. 1 písm. j) zákona o VO);
- ✓ uvedením **opatrení environmentálneho manažérstva**, ktoré uchádzač alebo záujemca použije pri plnení zmluvy alebo koncesnej zmluvy, napr. EMAS, ISO 14001 (§ 34 ods. 1 písm. h) zákona o VO).

5.4. Kritériá na vyhodnotenie ponúk

Pri vyhodnotení ponúk sa použijú vopred stanovené a zverejnené kritériá, ktoré by mali viesť k výberu objektívne najlepšej a najvýhodnejšej ponuky.

V zmysle zákona o VO môžu byť ponuky vyhodnotené na základe:

- ✓ najlepšieho pomeru ceny a kvality,
- ✓ nákladov použitím prístupu nákladovej efektívnosti najmä nákladov počas životného cyklu, alebo
- ✓ najnižšej ceny.

Základné pravidlá na určenie kritérií na vyhodnotenie ponúk sú:

- ✓ musia súvisieť s predmetom zákazky,

- ✓ musia byť konkrétne a objektívne kvantifikovateľné, t.j. nesmú umožniť neobmedzenú slobodu výberu a musia poskytovať objektívny základ na rozlišovanie medzi ponukami, zároveň musia byť jasné pre každého uchádzača a musia byť overiteľné,
- ✓ musia byť vopred zverejnené,
- ✓ musia byť v súlade s ostatnými pravidlami zákona o VO.

Pri stanovení váhy kritérií na vyhodnotenie ponúk, ktorá určuje vplyv jednotlivých kritérií na výsledok celkového hodnotenia, sa odporúča, aby váha pridelená kritériám na vyhodnotenie ponúk odrážala mieru už posudzovaných environmentálnych aspektov v súťažných podkladoch (napr. v rámci opisu predmetu zákazky alebo podmienok účasti), t. j. v prípade prísnych environmentálnych charakteristík predmetu obstarania im možno priradiť nižšiu váhu a naopak.

Pri priradovaní váhy treba zväžiť:

- ✓ dôležitosť environmentálnych cieľov pre zákazku v porovnaní s ostatnými nákladmi a celkovou kvalitou,
- ✓ vhodnosť určenia environmentálneho aspektu práve v oblasti kritérií na vyhodnotenie ponúk,
- ✓ rozsah a maximálnu výšku bodov „zeleného“ kritéria (v závislosti od predmetu obstarávania a trhových podmienok; napr. ak nie je veľký rozdiel v cenách produktov, ale výrazne sa odlišuje ich vplyv na životné prostredie, je vhodné prideliť viac bodov za ocenenie environmentálneho vplyvu).

Návrhy „zelených“ kritérií na vyhodnotenia ponúk, podľa oblastí predmetu zákazky sú uvedené v prílohe MP GPP.

5.5. Plnenie zákazky – osobitné podmienky plnenia zmluvy

Prijímateľ môže stanoviť, že predmet zákazky bude dodaný/realizovaný spôsobom, ktorý minimalizuje vplyv na životné prostredie a na výsledky v environmentálnej oblasti sa v rámci zákazky môžu vzťahovať sankcie.

V prípade, ak prijímateľ v rámci podmienok plnenia zmluvy stanoví určité environmentálne požiadavky, je potrebné, aby do zmluvy s dodávateľom zapracoval aj adekvátny sankčný mechanizmus, ktorý sa uplatní v prípade, že dodávateľ nebude plniť svoje záväzky v tejto oblasti. Pokiaľ sa určia „zelené“ podmienky plnenia zmluvy, je nevyhnutné ich plnenie od dodávateľa požadovať a v súvislosti s tým je potrebné ich plnenie počas plnenia zmluvy priebežne monitorovať a kontrolovať.

Osobitné podmienky plnenia zmluvy (§ 42 ods. 12 zákona o VO) by nemali byť skryté technické špecifikácie, požiadavky na predmet zákazky, kritériá na vyhodnotenie ponúk alebo podmienky účasti. Z uvedeného vyplýva, že sa od uchádzača/záujemcu nesmie požadovať, aby preukazoval dodržanie týchto podmienok v priebehu zadávania zákazky. Dodržiavanie týchto podmienok by sa malo overovať a monitorovať v závislosti od ich charakteru len vo vzťahu k víťaznému uchádzačovi a to pred podpisom zmluvy alebo u dodávateľa v priebehu realizácie zákazky.

Príklady osobitných „zelených“ podmienok plnenia zmluvy:

Tovary:

- ✓ doručenie tovaru v primeranom množstve (veľké dodávky sú environmentálne vhodnejšie z hľadiska vplyvu dopravy ako menšie a častejšie dodanie tovarov, príp. zadanie maximálneho počtu dodávok za týždeň/mesiac/rok),
- ✓ dodanie tovaru mimo času dopravnej špičky a tým zníženie dopravných kolón a emisií,

- ✓ spätný odber, recyklácia alebo opätovné použitie obalov, ktoré sú súčasťou dodania tovaru.

Služby/Práce:

- ✓ uplatnenie špecifických opatrení environmentálneho manažérstva v prípade potreby v súlade so systémom certifikovaným treťou stranou, ako napr. EMAS alebo ISO 14001,
- ✓ minimalizácia odpadov súvisiacich so zákazkou, napr. určením konkrétnych cieľov minimalizácie odpadov spolu s doložkami o sankciách alebo odmenách,
- ✓ efektívne využívanie zdrojov v prevádzke, napr. elektrickej energie a vody,
- ✓ používanie ukazovateľov dávkovania na zabezpečenie primeraného množstva čistiacich prostriedkov,
- ✓ absolvovanie školenia – pracovníci absolvujú školenie o environmentálnom vplyve ich práce a environmentálnej politike subjektu, v ktorého priestoroch sa bude pracovať,
- ✓ používanie vratných nádob alebo balení na prepravu výrobkov,
- ✓ zníženie emisií CO₂ alebo emisií ďalších skleníkových plynov spojených s dopravou,
- ✓ výrobky alebo obaly odoberané na opätovné použitie, recykláciu alebo vhodné zneškodnenie.

Ďalšie vhodné konkrétne znenia **možností „zelených“ podmienok plnenia zmluvy podľa oblastí predmetu zákazky sa nachádzajú v prílohe MP GPP.**